

УДК 330.31

Жмуденко Вікторія Олександрівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту*

Уманський національний університет садівництва

Жмуденко Виктория Александровна

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры менеджмента*

Уманский национальный университет садоводства

Zhmudenko Viktoriia

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Management*

Uman National University of Horticulture

ORCID: 0000-0002-6756-8288

Дяченко Микола Іванович

*кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту*

Уманський національний університет садівництва

Дяченко Николай Иванович

*кандидат сельскохозяйственных наук, доцент,
доцент кафедры менеджмента*

Уманский национальный университет садоводства

Diachenko Mykola

*Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Management*

Uman National University of Horticulture

ORCID: 0000-0003-4997-5020

**СТРАТЕГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЧЕРКАЩИНИ
СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ПЕРСПЕКТИВЫ ИННОВАЦИОННОГО
РАЗВИТИЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЧЕРКАЩИНЫ
STRATEGIC PROSPECTS FOR INNOVATION DEVELOPMENT OF
AGRICULTURAL SECTOR OF CHERKASY REGION**

Анотація. У статті проаналізовано сучасний стан виробничої діяльності аграрного сектору економіки Черкащини, його організаційно-правових структур, визначені стратегічні напрями її розвитку. Доведено, що першочергове розв'язання актуальних проблем, а саме: перерозподіл землі та майна; реструктуризація підприємств та форм господарювання; розвиток кооперації; впровадження ринкових методів господарювання – менеджменту та маркетингу; державне регулювання аграрної економіки, фінансово-кредитної і податкової систем; розвиток ринків сільськогосподарської продукції, матеріально-технічних ресурсів та послуг; інтенсифікація і диверсифікація зовнішньоекономічної діяльності сприятиме розвитку агропромислової сфери Черкащини. Визначено, що стратегічним періодом слід вважати 2021-2027 роки, за які має бути досягнуто забезпечення населення країни продуктами харчування на рівні науково-обґрунтованих норм, зростання експортного потенціалу та скорочення імпорту продукції.

Доведено необхідність впровадження інноваційної діяльності та процесу впровадження інновацій у виробничу діяльність аграрних підприємств, які є основою економічного зростання. Проаналізовано перешкоди на шляху інноваційного розвитку аграрного сектора області. Зазначено пріоритетні напрями інноваційного розвитку агропромислових підприємств. Визначено необхідність розроблення інноваційної політики аграрних підприємств з метою підвищення ефективності їх

функціонування. Зазначено, що пріоритетність розвитку агропромислового сектору Черкаської області і його провідних галузей дасть можливість забезпечити населення продовольчими товарами, промисловість – сировиною, а зовнішню торгівлю – експортними товарами. Встановлено, що інноваційна діяльність в аграрних підприємствах є вирішальним чинником ефективного розвитку й нарощування обсягів аграрного виробництва, суттєві зрушення в його структурі, переоцінку системи мотивації, які відповідають актуальним принципам Стратегії розвитку Черкаської області на період 2021-2027 роки, що визначає ключові вектори розвитку регіону на довгострокову перспективу.

Ключові слова: аграрний сектор, регіональний розвиток, стратегія, інноваційна діяльність, інвестиції.

Анотація. В статье проанализировано современное состояние производственной деятельности аграрного сектора экономики Черкащины, его организационно-правовых структур, определены стратегические направления ее развития. Доказано, что первоочередное решение актуальных проблем, а именно: перераспределение земли и имущества; реструктуризация предприятий и форм хозяйствования; развитие кооперации; внедрение рыночных методов хозяйствования - менеджмента и маркетинга; государственное регулирование аграрной экономики, финансово-кредитной и налоговой систем; развитие рынков сельскохозяйственной продукции, материально-технических ресурсов и услуг; интенсификация и диверсификация внешнеэкономической деятельности будет способствовать развитию агропромышленной сферы Черкащины. Определено, что стратегическим периодом следует считать 2021-2027 годы, за которые должно быть достигнуто обеспечение населения страны продуктами питания на уровне научно

обоснованных норм, рост экспортного потенциала и сокращения импорта продукции.

Доказана необходимость внедрения инновационной деятельности и процесса внедрения инноваций в производственную деятельность аграрных предприятий, которые являются основой экономического роста. Проанализированы препятствия на пути инновационного развития аграрного сектора области. Указано приоритетные направления инновационного развития агропромышленных предприятий. Определена необходимость разработки инновационной политики аграрных предприятий с целью повышения эффективности их функционирования. Отмечено, что приоритетность развития агропромышленного сектора Черкасской области и его ведущих отраслей позволит обеспечить население продовольственными товарами, промышленность - сырьем, а внешнюю торговлю - экспортными товарами. Установлено, что инновационная деятельность в аграрных предприятиях является решающим фактором эффективного развития и наращивания объемов аграрного производства, существенные сдвиги в его структуре, переоценку системы мотивации, которые соответствуют актуальным принципам Стратегии развития Черкасской области на период 2021-2027 годы, определяет ключевые векторы развития региона на долгосрочную перспективу.

Ключевые слова: *аграрный сектор, региональное развитие, стратегия, инновационная деятельность, инвестиции.*

Summary. *The article analyzes the current state of production activities of the agricultural sector of Cherkasy region economy, its organizational and legal structures and identifies strategic directions for its development. It is proved that the priority solution of urgent problems, such as: redistribution of land and property; restructuring of enterprises and forms of management;*

development of cooperation; introduction of market management methods - management and marketing; state regulation of the agricultural economy, financial, credit and tax systems; development of markets for agricultural products, material and technical resources and services; intensification and diversification of foreign economic activity will contribute to the development of the agro-industrial sphere of Cherkasy region. It is determined that the years 2021-2027 should be considered the strategic period, during which the provision of the country's population with food at the level of scientifically sound standards, growth of export potential and reduction of imports should be achieved.

The necessity of introduction of innovative activity and process of innovations introduction in the production activity of the agricultural enterprises which are a basis of economic growth is proved. Obstacles to the innovative development of the regional agricultural sector are analyzed. The priority directions of innovative development of agro-industrial enterprises are indicated. The need to develop an innovative policy of agricultural enterprises in order to increase the efficiency of their operation is determined. It is noted that the priority of the agro-industrial sector development of Cherkasy region and its leading industries will provide the population with food products, industry with raw materials, and foreign trade with the export goods. It is established that innovative activity in agricultural enterprises is a decisive factor in the effective development and increase of agricultural production, significant changes in its structure, reassessment of the motivation system that meet the current principles of the Cherkasy Region Development Strategy for 2021-2027, which determines key vectors of the region in the long-term.

Key words: *agricultural sector, regional development, strategy, innovative activity, investments.*

Постановка проблеми. Аграрний сектор України, базовою складовою якого є сільське господарство, є системоутворювальним у національній економіці, формує засади збереження суверенності держави – продовольчу та у визначених межах економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки та формує соціально-економічні основи розвитку сільських територій. Крім стабільного забезпечення населення країни безпечним, доступним продовольством, аграрний сектор спрямований на вагомий внесок у розв'язання світової проблеми голоду.

Подальше входження до світового економічного простору, посилення процесів глобалізації, лібералізації торгівлі потребує адаптації до умов, що постійно змінюються, відповідно – подальшого удосконалення аграрної політики. Український аграрний сектор з потенціалом виробництва, що значно перевищує потреби внутрішнього ринку, може сприяти розвитку національної економіки та її ефективній інтеграції у світовий економічний простір, а отже, зростанню доходів задіяного в аграрній економіці сільського населення, кількість якого становить понад третину всього населення країни, а також забезпечить мультиплікативний ефект розвитку інших галузей національної економіки.

Саме Стратегія розвитку аграрного сектору Черкащини спрямована на формування ефективного, соціально-спрямованого аграрного сектору економіки, що повинен задовольняти потреби внутрішнього ринку та забезпечити провідні позиції у світі на основі його багатокладності та пріоритетності підтримки господарств, власники яких проживають у сільській місцевості, поєднують право на землю із працею на ній, а також власні економічні інтереси із соціальною відповідальністю перед громадою. Разом з тим, на сьогоднішній день перед Україною в умовах глобалізації виникає потреба у переході економіки на інноваційну модель функціонування та розвитку. Такий перехід зумовлений посиленням

конкурентної боротьби на ринку сільськогосподарської продукції та інтеграцією України у міжнародний економічний простір, що в свою чергу зумовлює необхідність формування інвестиційно-інноваційної моделі розвитку сільського господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням економічного розвитку аграрного сектору економіки України та впровадженню інвестиційно-інноваційних процесів у сучасних умовах його функціонування займалося і продовжує займатися багато вчених. Ґрунтовні дослідження різних інноваційних процесів в аграрній сфері здійснені провідними вітчизняними вченими, такими як: І. І. Вініченко [4], О. І. Янковська [5], М. А. Полегенька [6], О. П. Радченко, Т. В. Карадобрі [9] та інші. Високо оцінюючи їх наукові доробки і враховуючи швидкоплинність економічних процесів питання розвитку аграрного сектора, формування ринку інноваційної продукції виявилися недостатньо розробленими, що і визначило мету нашого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є формування стратегічних орієнтирів ефективного розвитку національного аграрного сектора в аспекті інноваційності галузі, які б наповнилися новими знаннями, сучасними технологіями й інформацією.

Виклад основного матеріалу. Агропромисловий комплекс є одним з найбільших і важливих секторів економіки області в якому формується основна частина продовольчих ресурсів, та має значні перспективи розвитку. Із загальної площі Черкаської області (2091,6 тис. га), сільськогосподарські землі складають 1487,0 тис. га, або 71,1% до загальної площі території (з них сільськогосподарські угіддя – 1451,0 тис. га, або 69,4%; землі лісогосподарського призначення – 338,6 тис. га (16,2%); забудовні землі – 84,4 тис. га (4,0%); відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом – 15,4 тис. га

(0,7%); відкриті заболочені землі – 30,5 тис. га (1,5%); водні об'єкти – 135,7 тис. га (6,5%) (рис. 1).

Рис. 1. Структура земельного фонду Черкаської області, % [1]

В області здійснюють виробничу діяльність майже 600 сільськогосподарських підприємств (1242 га – середня площа сільськогосподарських угідь на одне підприємство), понад 1300 фермерських господарств (124 га на одне фермерське господарство); близько 200,5 тис. особистих селянських господарств та понад 16 тис. зареєстрованих одноосібників. Частка Черкаської області у загальному виробництві продукції сільського господарства складає 5,8 % (п'яте місце серед областей України). Продукція сільського господарства у розрахунку на одну особу становить майже 14 тис. грн. (друге місце серед областей України). Станом на 01.01.2020 року в області зареєстровано 128 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (в тому числі 52 – в рамках проекту «Створення регіонального навчально-практичного Центру розвитку багатофункціональних кооперативів) грантова програма ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» [1].

У структурі загального обсягу валової сільськогосподарської продукції у 2019 році на рослинництво припадало 61,7 %, на тваринництво – 38,3% (рис. 2).

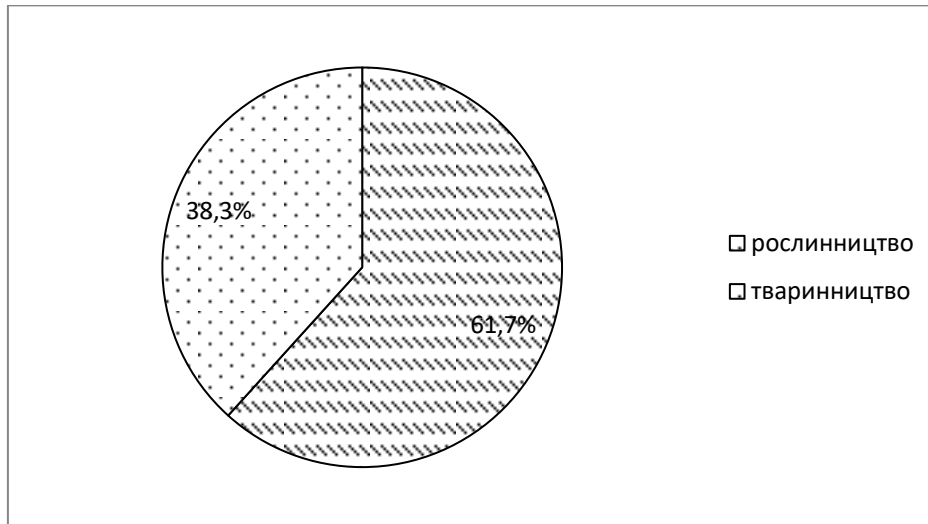

Рис. 2. Структура сільського господарства Черкаської області у 2019 році, % [1]

Основним показником, який характеризує рівень розвитку економіки регіону є валовий регіональний продукт (ВРП). ВРП формується як сума валових доданих вартостей (ВДВ), за видами економічної діяльності (рис. 3).

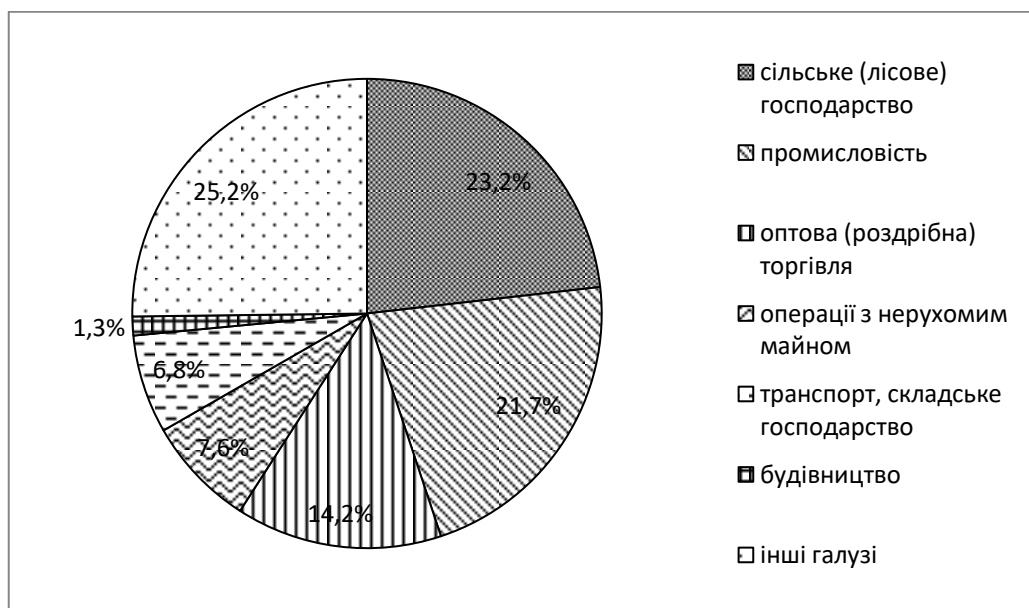

Рис. 3. Структура валової доданої вартості Черкаської області продукції (2018 рік)

[1]

Обсяг валового регіонального продукту Черкаської області у 2018 році (у фактичних цінах) становив 93,3 млн. грн. Його частка у загальнодержавних обсягах валового внутрішнього продукту зросла з 2,2% у 2013 році до 2,6% у 2018 році. У розрахунку на одну особу населення обсяги валового регіонального продукту становили 76,9 тис. грн. [1].

Однією з основних цілей розвитку агропромислового комплексу є продовольча безпека – забезпечення населення високоякісними продуктами харчування власного виробництва. Разом з тим, одним з основним завдань сьогодення є виробництво високоякісної продукції, яка б відповідала нормам європейських ринків і була конкурентоздатною.

Слід відмітити, що на сучасному етапі економічного розвитку агропромисловий сектор розвивається в умовах високої енергетичної забезпеченості, застосування широкого спектру агротехнічних прийомів, екологізації на основі використання сучасних енерго- та природозберігаючих технологій, методів і способів меліорації та хімізації.

Виробнича база агропромислової сфери Черкащини спирається на розгалужену інфраструктурну мережу та систему науково-дослідного забезпечення її розвитку. Шляхи розвитку агропромислового сектору Черкащини передбачають збалансовані та взаємопов'язані структурні перебудови усіх його галузей, максимальне впровадження у виробництво найновіших досягнень науково-технічного прогресу, світового досвіду, найбільш прогресивних форм економіки і організації виробництва на основі першочергового розв'язання актуальних проблем: перерозподіл землі та майна, включаючи поглиблення відносин власності на землю та запровадження механізмів реалізації права на власність; приватизація переробних підприємств; реструктуризація підприємств та форм господарювання; розвиток кооперації; впровадження ринкових методів господарювання – менеджменту та маркетингу; державне регулювання аграрної економіки шляхом ефективного використання цінових важелів;

фінансово-кредитної і податкової систем; розвиток ринків сільськогосподарської продукції, матеріально-технічних ресурсів та послуг; інтенсифікації і диверсифікація зовнішньоекономічної діяльності тощо. Пріоритетність розвитку агропромислового сектору Черкаської області і його провідних галузей дає можливість забезпечити населення продовольчими товарами, промисловість – сировиною, а зовнішню торгівлю – експортними товарами.

Стратегія розроблена на підставі Закону України «Про засади державної регіональної політики» [2] з урахуванням основних засад Державної стратегії регіонального розвитку України, відповідно до Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів (затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 р. № 932). Також при розробці даного документу були взяті до уваги позитивні і негативні тенденції впровадження Стратегії розвитку Черкаської області на період до 2020 року. При формуванні нової Стратегії були враховані основні сучасні світові та вітчизняні зміни в економіці та суспільстві, зокрема і перебіг адміністративно-територіальної реформи в Україні. Враховуючи вище сказане і була розроблена Стратегія розвитку Черкаської області на період 2021-2027 роки [3].

Дана реформа покликана оптимізувати структуру та покращити процес управління розвитком територій, а також вдосконалити розподіл фінансових ресурсів між територіальними громадами. Крім того, це інформаційне та цифрове перетворення суспільства, посилення ролі кожного громадянина у покращенні добробуту своєї місцевості, поступовий перехід від локальної та короткострокової спрямованості програм та проектів до впровадження таких заходів, які мають стратегічну перспективу та можуть охопити впливом декілька громад, цілий регіон,

або й бути поширеним за межі регіону. Стратегію побудовано на основі програмно-цільового та проектно-орієнтованого підходів до вирішення питань розвитку регіону. Стратегія спрямована на покращення добробуту населення регіону, на підвищення комфорту та якості життя, освіченості його мешканців, на розвиток економіки Черкащини та підвищення її конкурентоспроможності, а також на створення позитивного іміджу регіону та максимально ефективного використання його ресурсів і можливостей.

Важливим аспектом розробки та реалізації Стратегії є посилення кооперації між владою, громадкістю регіону, наукою, бізнесом та іншими суб'єктами регіонального розвитку з метою досягнення максимального соціально-економічного ефекту. Цей аспект, зокрема, відображений у підході Smart-спеціалізації, на засадах якої розроблена Стратегія. Це європейський підхід, що передбачає визначення окремих стратегічних цілей та завдань щодо розвитку видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал (з урахуванням конкурентних переваг регіону) та сприяють трансформації секторів економіки в більш ефективні.

Дана Стратегія має стати основою для стратегічного планування в області, для розробки та впровадження проектів і програм, що відповідають цілям та пріоритетам, визначеним даним документом, та для залучення необхідних фінансових і людських ресурсів. З метою ефективної комунікації та залучення зацікавлених суб'єктів регіонального розвитку, був створений сайт «Стратегія розвитку Черкаської області 2021-2027».

На сьогодні, основними проблемами розвитку аграрного сектору економіки є:

- нерівномірність розвитку різних форм господарювання з одночасним послабленням позицій середніх сільськогосподарських товаровиробників внаслідок створення для різних за розмірами та

соціальним навантаженням сільськогосподарських товаровиробників формально однакових, але на різних умовах господарювання;

- відсутність мотивації до кооперації та укрупнення дрібних сільськогосподарських товаровиробників у межах сільських громад, ослаблення економічного підґрунтя розвитку сільських громад;

- нестабільність конкурентних позицій вітчизняної сільськогосподарської продукції на зовнішніх ринках внаслідок не завершення процесів адаптації до європейських вимог щодо якості та безпечності харчових продуктів;

- низькі темпи техніко-технологічного оновлення виробництва;

- наявність ризиків збільшення виробничих витрат внаслідок зростання рівня зношеності техніки, переважання використання застарілих технологій, збільшення вартості не відновлюваних природних ресурсів у структурі собівартості виробництва вітчизняної сільськогосподарської продукції;

- втрати такої продукції, внаслідок недосконалості системи логістики її зберігання та інфраструктури аграрного сектору в цілому;

- відсутність у сільськогосподарських товаровиробників мотивації до дотримання агроекологічних вимог;

- обмежена ємність внутрішнього ринку споживання сільськогосподарської продукції, що обумовлено низькою платоспроможністю населення;

- незавершеність земельної реформи та інше.

Актуальними проблемними питаннями в агропромисловому секторі наразі є проблема активізації інноваційних процесів та залучення інвестицій в дану галузь. Досліджуючи стан інноваційної діяльності аграрних підприємств в області та й в цілому по Україні можна сказати, що він не у найкращому стані. На вітчизняних підприємствах існує чимало невирішених проблем ефективного використання інновацій та їх

впровадження. Вініченко І.І. вважає, що інноваційний розвиток підприємств агропромислового виробництва можливий тільки на основі відповідної моделі, яка має враховувати регіональні особливості агропромислового виробництва та можливості інноваційного розвитку [4, с. 42]. У дослідженнях О.І. Янковської виділено п'ять особливостей інноваційного процесу в сільському господарстві: тривалий процес розробки новації; інновації носять, як правило, покращувальний характер; дослідження живих організмів; провідна роль науково-дослідних установ; залежність від природної зони та клімату [5, с. 51]. На думку М.А. Полегенької та багатьох експертів головною причиною гальмування інноваційного розвитку є брак фінансових ресурсів [6, с. 50]. Проте, існує ряд інших причин, таких як, спад платоспроможного попиту на вітчизняну продукцію з боку держави та підприємницького сектору, не привабливість вітчизняних підприємств для іноземних інвесторів та інші економічні та політико-правові проблеми. Так, за видами економічної діяльності у 2019 році обсяги капітальних інвестицій було освоєно у сільському, лісовому та рибному господарствах – 31,9%, а в промисловості – 31,4%, будівництві – 6,9%, оптовій і роздрібній торгівлі – 4%, інших галузях – 25,8% [7].

Інновації в українському сільському господарстві сьогодні використовують не більше 5-10% компаній, переважно компанії холдингового типу, що мають потужну матеріально-технічну базу та необмежений доступ до фінансових ресурсів. Державна підтримка інноваційної діяльності представлена Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року» від 10 липня 2019 року № 526-р, що містить стратегічні завдання щодо цілей в аграрному секторі як підструктуру агропромислового комплексу [8].

Загальна характеристика структури фінансування інноваційної діяльності в Україні дає чітке уявлення про суттєві диспропорції між

сумами власних коштів та коштів державних бюджетів (таблиця 1). Наведені розрахунки О.П. Радченко та Т.В. Карадобрі унаочнюють неналежний стан державного фінансування інноваційної діяльності в Україні, що знижує ймовірність та якість позитивних результатів інноваційного розвитку [9, с. 81].

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності АПК України

Рік	Витрати на інновації, млн. грн.	Зокрема за рахунок коштів			
		власних	державного бюджету	інвесторів-нерезидентів	інших джерел
2010	8045,5	4775,2	87,0	244,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6
2013	9562,6	6973,4	24,7	1253,2	1311,3
2014	7695,9	6540,3	344,1	138,7	672,8
2015	13813,7	13427,0	55,1	58,6	273,0
2016	23229,5	20236,0	179,0	23,4	991,1
2017	9117,5	7704,1	227,3	107,8	1078,3
2018	12180,1	10742,0	639,1	107,0	692,0

Джерело: [7]

В 2019 році фінансування проходило в основному за рахунок власних джерел (88%). Кошти з державного бюджету отримали шість підприємств (3,9%), від іноземних інвесторів – три підприємства (0,3%).

На жаль, інноваційний потенціал АПК в нашій країні використовується лише на 4-5%, тоді як у США цей показник складає 50%. В сучасних умовах у всьому світі інноваційна діяльність розглядається як одна з головних умов модернізації економіки. Тому одним із найважливіших елементів діяльності аграрних підприємств має стати розроблення його інноваційної політики, яка міститиме важливі стратегічні і тактичні аспекти.

На Черкащині є потенційні можливості для інноваційної діяльності, але для впровадження цього потрібна перш за все стабільна економічна ситуація в країні для того, щоб залучити інвестиції в аграрний сектор;

запровадження вільного ринку землі, адже майже всі сільськогосподарські виробники орендують землі й не володіють земельними ділянками, що породжує їх небажання інвестувати в інноваційні процеси. Ментальне неприйняття більшості управлінців невідворотності інноваційної перебудови всього виробничого та організаційного комплексу та нестача кваліфікованих кадрів, які розробляють алгоритм упровадження інноваційних технологій тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аграрний сектор економіки України сьогодні активно розвивається та має значний потенціал подальшого розвитку, що передбачено Стратегією розвитку аграрного сектору на перспективу. Але наявність невирішених питань щодо розвитку інноваційної діяльності перешкоджають його розвитку. Тому важливо активізувати інноваційну діяльність для формування ринку інноваційної продукції, що базується на пріоритетному розвитку знань і технологій та їх використання. Це сприятиме створенню інвестиційно-привабливого клімату у галузі та її подальшому розвитку, а також покращить ефективність виробничо-господарської діяльності загалом.

Література

1. Головне управління статистики в Черкаській області. URL: <http://www.ck.ukrstat.gov.ua/>
2. Закон України «Про засади державної регіональної політики». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
3. Стратегія розвитку Черкаської області 2021-2027. URL: <https://ck-oda.gov.ua/wp-content/uploads/2021-2027.pdf>
4. Вініченко І.І. Інноваційна діяльність аграрних підприємств: стан та пріоритети // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2012. № 1 (5). Т. 1. С. 44–48.

5. Янковська О.І. Інноваційний процес у сільському господарстві // Наука і економіка: науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. 2009. № 4 (16), Т. 2. С. 54–58.
6. Полегенька М.А. Особливості інноваційної діяльності в агропромислових підприємствах України // Агросвіт. 2017. № 6. С. 49–54.
7. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-sferi-innovacijnoyi-diyalnosti-na-period-do-2030-roku>.
9. Радченко О.П., Карадобри Т.В. Стан та перспективи інноваційного розвитку в аграрному секторі економіки України // Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 47. Частина 1. С. 79–82.

References

1. Main Department of Statistics in Cherkasy region. Accessed at: <http://www.ck.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian).
2. Law of Ukraine «On Foundations of State Regional Policy». Accessed at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (in Ukrainian).
3. Strategy for Cherkasy region development in 2021-2027. Accessed at: <https://ck-oda.gov.ua/wp-content/uploads/2021-2027.pdf> (in Ukrainian).
4. Vinichenko I.I. (2012), Innovation activity agricultural enterprises, state and priorities. Biuletен Mizhnarodnoho Nobelivs'koho ekonomichnoho forumu, vol. 1 (5), pp. 44–48.
5. Yankovska O.I. (2009), Innovation in agriculture. Nauka i ekonomika: naukovo-teoretychnyj zhurnal Khmel'nyts'koho ekonomichnoho universytetu, vol. 4 (16), pp. 54–58.

6. Polehenka M.A. (2017), Features of innovative activity in agro-industrial enterprises of Ukraine. Agroworld, № 6, pp. 49–54 (in Ukrainian).
7. State Statistics Service of Ukraine. Accessed at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian).
8. On approval of the Strategy for the innovation activity development for the period up to 2030: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Accessed at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-sferi-innovacijnoyi-diyalnosti-na-period-do-2030-roku> (in Ukrainian).
9. Radchenko O.P., Karadobri T.V. (2019) Status and prospects of innovative development in the agricultural sector of Ukraine's economy. Black Sea Economic Studies, 47, part 1, pp. 79–82 (in Ukrainian).